

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 3 K in za četrtri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske kraje 6 K. Kdor hodi sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kakšne ukupne družine“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Na inserate se plačuje od enostopne pečitve do enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust, inserati se sprejemajo do urede jutraj. — Za zaprite reklamacije se pošiljajo prosta.

Današnja številka obsega 12 strani.

Oderuhi prihajajo.

Naše avstrijske denarne razmere že dolgo bolehaajo, kar kažejo vedno rastoči državni dolgovi in potreba novih davkov. Odkar je nastala vojska na Balkanu, so postale razmere še slabše. Novi stroški za vojaštvo, spekulacije na borzi, prenehanje izvoza v balkanske države, vse to je ustvarilo veliko denarno stisko po celi državi. Povsod primanjkuje denarja. Edini, ki so v tem času nekaj pridobili, so tovarnarji z železnino, z vojaškimi potrebami, in s temi tovarnarji zvezane banke.

Kadar nastanejo slabi denarni časi, takrat nastopajo oderuhi. Tako je tudi sedaj. Kdor ima danes denar, ga strašno drago posojuje onim, ki ga potrebujejo. Denar imajo banke in nekateri posamezniki. Obresti pri njih so zadnji čas poskočile.

Dajati denar na obresti, sploh ni krščansko in katoliška cerkev le z nevoljo, ne pa z odobravanjem, gleda sedanje gospodarske razmere, ki so take, da je skoro vsakdo prisiljen, dajati in sprejemati obresti. Zato pa mora krščanska gospodarska politika delati na to, da bodo obresti vedno nižje, in z vso odločnostjo mora nastopiti proti vsem, ki slabe čase izrabljajo, da se obogatijo z visokimi obrestmi.

Oderuh je, kdor vidi nesrečo in odvisnost svojega bližnjega in mu radi tega se obrestni pri posojilu zviša. Nekič sedaj ravna, kdor sedaj vzdiguje denar iz denarnih zavodov, ki imajo zmerne obresti, in ga nosi v zavode, ki dajejo višje obresti. Kdor več daje, tudi več zahteva, in te večje zahteve zadenejo tvojega bližnjega, ki je v stiski in nadlogi. Ne samo na jeziku je treba imeti krščanstvo, ampak v vsem, tudi v gospodarskem življenju. In nikjer nekrščansko življenje ne rodi tolike solz in nesreče, kakor ako se zajede v gospodarske razmere človeške družbe.

Vstaja v Carigradu.

Vesile obračajo, Turki obrnejo. Vsa Evropa je že sanjala o miru, ki so ga dosegle združene vesile. Turčiji so poslale lepo pismo z grožnjo, da ji bo joj, ako ne odstopi Odrina in ako ne dovolijo, da velevlasti same odločajo o usodi Egejskih otokov. Turki so se posvetovali in posvetovali ter nazadnje prišli do sklepa, da je res najbolje, ako se podvržejo združenim volji velikih držav. In vsa Evropa se je oddahnila in legla mirno spat v zavesti, da je večina težav premaganih in največje nevarnosti za splošno veliko vojsko odstranjene. Toda velike države so že večkrat doživle, da se na Balkanu drugače misli in dela, kakor pa pri njih. Velevlasti so se svoječasno izrekle za mir, in balkanska vojska je napočila. Velevlasti so bile prepričane, da Turčija zmaga, in zmagale so države balkanske zveze. In kaj se je dogodilo pretekli teden? Vesile so zagrozile Turčiji, da mora skleniti mir, in ona si upostavi novo vlado, ki je za nadaljevanje vojske.

Madžare je strah pred Veržejci!

Prijatelj nam piše iz Prekmurskega: Kar je bilo rdeče sukno, to je tukajšnjim Madžarom in madžarom veržejski samostan. Davno bi ga bili že razdrli, če bi ga mogli. Poslal nam je izrezek nekega članka s prevodom, kjer zakotni madžarski listič „Al solendvai hirado“ (Spodnjelendavski glasnik) v 3. št. let. leta z grozo in strahom opisuje „panslavistično“ nevarnost, ki boja proti madžarstvu iz Veržeja ob Muri.

Dotični članek se glasi (dopisniku pustimo njegovo prekmursko narečje):

Nevarnost slovenske krajine.

Vlada pa sobočka srednja šola.

Od našega poročevalca.

Stokrat, že znabiti že večkrat smo pisali od kulturne zaostalosti slovenskih pokrajin lendaskega in sobočkega okraja. V celotni slovenski krajini se v interesu madžarizacije od strani vlade ne stori nič, šole so prenapolnjene, šolske stavbe (zidine) se podirajo, pa v celi veliki slovenski krajini ni nobene srednje šole, kjer bi otroci slovenskega materinega jezika

Turška vlada z velikim vezirjem Kiamil-pašo je bila zadovoljna, da Turčija odstopi Odrin in se podvrže glede otokov. Toda ni računila za mladoturki. Dne 23. t. m. izbruhne vstaja mladoturkov pod vodstvom priljubljenega in junaskega častnika Enver-bega, ki ustrelil dosejanega vojnega ministra Nazim-pašo, vjame velikega vezirja Kiamil-pašo z vsemi ministri ter jih prisilil, da odstopijo, ter upostavi novo vlado, sestavljeno iz samih mladoturkov, katero mora tudi sultan pripoznati in odobriti. Nova mladoturška vlada sicer izjavlja, da je tudi za mir, toda Odrina in Egejskih otokov ne odstopi samo na ta način pa se da doseči mir.

Skoro gotovo je, da se bo vojska na Balkanu kmalu zopet pričela, ako bo vlada mladoturkov le nekoliko časa trpela. Ni namreč izključeno, da nastane kmalu upor proti mladoturškim mogoteem, ker je mnogo vojaštva in duhovništva z mladoturki nezadovoljnega. Mladoturki so nekako isto, kar pri nas liberalci. Ako pa se vojska zopet začne, potem je upati, da poseže tudi Rusija vmes. Rusija ne bo pripustila, da bi se samo za trenotek moglo misliti na zopetno prodiranje Turčije v Evropo. Zmaga krščanskih balkanskih držav ne sme trpeti nobene škode, in ako se začne zopet vojska, morajo zopet krščanske države zmagovati. Rusija jih bo podpirala proti turškim nevernikom. Ubogi Bolgari se nam usmilijo, ako bodo morali zopet krvaveči, a sedaj jim želimo še bolj vroče lepih in hitrih uspehov. Rumunija se vede zelo nesramno proti Bolgarom ter zahteva od njih kar meni nič tebi nič odstop važnih kosov bolgarske zemlje. Ni nobeno čudno, ako nastopajo sedaj tako izzivalno, ko imajo Bolgari silovito vojsko s Turki. Usoda bo za te grde nastope Rumunce brezdvomno ob svojem času kazuovala.

Velevlasti se še vedno niso zjedipile zaradi mej novoustanovljene Albanije, ki bi naj bile spomin na preminule čase turške moči v Evropi.

Razlogi vstaje.

Turčija nima denarja, nima dovolj vojaštva in nima zadosti sposobnih častnikov, zato trezni Turki sami izprevidijo, da bi bila budalost, nadaljevati vojsko. Toda hoteli so, da jih drugi prisilijo, da ustavijo vojsko in dajo Bolgarom Odrin in Grkom del Egejskih otokov. Velevlasti so izpolnile Turkom to željo ter v znanih predlogih zahtevale od turške vlade, da se pri mirovnih pogajanjih ude. Veliki vezir (ministrski predsednik) Kiamil-paša ni hotel sam prevzeti odgovornosti na se in je sklical veliki narodni svet, da bi predložil njemu vprašanje, ali se naj sklene mir pod pogoji, ki jih tudi velevlasti nasvetujejo. Tudi narodni svet je bil za to, da se sklene mir in odstopi Odrin.

Toda komaj se je izvršil ta sklep, začutili so mladoturki v sebi poklic, da uprizorijo vstajo, vržejo sedanjo vlado in vzamejo sami krmilo turškega cesarstva v svoje roke. Splošna ljudska nevolja, ki ne pozna slabih razmer turške države in turškega vojaštva in noče nič vedeti o odstopu Odrina, ki je Turkom ra-

mgli zadobiti nadaljevalno izobrazbo, ko že dovršijo ljudske šole. Slovenski roditelji — ako hočejo svojo deca dalje dati učiti — je pošiljali na Stajersko pa na Hrvaško v gimnazije in mestne šole.

Iz Sobote, ki stoji na sredi slovenske krajine, je nedavno šla deputacija k naučnemu ministru, naj bi dovolil konci (vsaj) ustanovitev mestne šole in bi naj pokrili potrebne stroške. Minister je obljubil, da bo vzel zadevo v pretres, pa v kratkem je prišel odgovor — kak je to navada na zadeva, ki se tičejo šolstva — da vlada nima denarja za pokritje stroškov, zato prošnji ne more sporniti.

S pobitostjov je vzelo to naznanje obmejno madžarstvo, pa si je inteligenca, ki ume voditi ljudstvo, etak mislila: Či je vladi tak prav, potem je njej tudi prav, ona (inteligenca) je spoznala svojo dolžnost s tem, da je opozorila ministra na nevarnost.

Stajerci pa spametneje vršijo svoja dela. Niso počivali, dokler niso nabrali velike svote za osemrazredno gimnazijo, ki služi slovanskim stremljenjem, in dokler niso fanatizirali slovensko pokrajino lendaskega in sobočkega okraja z vero (religijo) in s prebujenjem čustev slovanske vzajemnosti. Najbolj pa z religijo.

di grobov sultanov svet kraj, jim je prišla na pomoč ter jim omogočila, da se je vstaja posrečila.

Mladoturški politiki, ki so smatrali ta trenotek za ugoden, da zopet pridejo kvišku, so se torej spretno poslužili ljudske nevolje zaradi Odrina. Potisnili so obenem osebo v ospredje, ki je sicer tudi mladoturškega mišljenja, ki pa ne zasleduje nobenih osebnih koristi in ki je vsled tega nenavadno priljubljen pri turškem ljudstvu, mladega poveljnika pri Cataldici, Enver-bega. Tako je naredila cela vstaja v prvem trenutku vtis, da se tukaj ne gre za mladoturško stranko, ampak za ugled domovine, za nadaljevanje vojske, za borbo na življenje in smrt za sveto mesto Odrin.

Ako mladoturki sedaj zatrjujejo, da so tudi za mirovna pogajanja, je to le prazna beseda, kajti kdor je za mir, more biti tudi za odstop Odrina. Ako se hočejo mladoturki držati, da jih ne bo ljudstvo takoj spoznalo kot sleparje, so prisiljeni nadaljevati vojsko.

Kakor hitro pa bo Turčija nadaljevala vojsko, priskoči Rusija balkanskim Slovanom na pomoč. Druge države so še tako presenečene od zadnjih dogodkov v Carigradu, da še ne vedo, kaj bi naj govorile in storile v očigled novega položaja v Turčiji.

Vstaja.

Bilo je v četrtek, dne 23. t. m. V vojnem ministru je bilo ravno kar posvetovanje ministrov. Tudi veliki vezir Kiamil-paša je bil navzoč. Proti vojnemu ministru se blizu velika množica ljudi. Na čelu večjega števila vojaštva jezdi na belcu lep, mlad častnik, ljubitelj turškega ljudstva, Enver-beg. Prišel je od Cataldice v spremstvu Fethi-bega in Hallila, prejšnjega poveljnika v Homsu, z nad 300 mladoturki.

Ko je prispel Enver-beg z mladoturškimi častniki pred posvetovalnico, je poslal ministrom najprej vizitico. Vojni minister Nazim-paša je prišel nato s svojimi adjutanti pred vrata ter prepovedal Enver-begu vstop. Začelo se je nato najprej prerekanje ter je Nazim-paša ozmerjal Enver-bega. Ko je zaklical Nazim-paša zarotnikom: „Nesramni psi!“ je bilo to znamenje za splošno streljanje.

Poleg Nazim-paše je bilo ubitih še 8 oseb in 2 adjutanta, en sluga justičnega ministristva, še en sluga in en sultanov tajnik, en stotnik in en dragoman. Kdo je bil osmi, še ni dognano. Morilec Nazim-paše je baje neki mladoturški poslanec. Nazim-paša je bil zadet od dveh krogel. Ena kroglja mu je šla skozi levo oko, druga skozi desno senco.

Ko je Enver-beg z golo sabljo udril v dvorano, so popadali ministri od strahu na kolena in prosili milosti. Enver-beg je hotel zaklati velikega vezirja Kiamil-pašo, ta ga je pa s povzdignjenimi rokami prosil, naj mu prizanese.

Enver-beg je pozval Kiamil-pašo, naj takoj napiše sultanu napoved, da s svojim ministristvom odstopa. Kiamil-paša je to takoj storil ter izročil kos papirja, na katerem je bila napoved napisana, Enver-begu, ki se je podal s tem k sultanu.

— V pekeo bo prišlo, — tako so pravili — kteri stariš ne bo vpisal v veržensko gimnazijo svojega sinu!

Ta Veržej je neimenitna mala vas, nego blizu je pri meji, zato so osemrazredno gimnazijo tukaj postavili. Da so jo že gor postavili, je agitaciji sledilo delo, katero so hitro začeli izvrševati.

Sobočka mažarska inteligenca se je zopet pripravila na protiakcijo, ko je zvedela, da se v Veržeju zida šola. Začela je nabirati v svojem krogi deparje za srednjo šolo, in ko je že skup bilo par tisoč kron, so se Mažari odločili, da bodejo zopet sli k ministru, pa do opominali vlado na veliko nevarnost, ki preči mažarizaciji. Takoj se je zbrala velika deputacija, pa je šla pred grofa Zichy-Janoša (Kultusminister), da bi njemu naznanila svojo željo. Minister je zdaj izjavil, da bo ustanovil sobočko mestno šolo in bo kak najprej poslal svojega zaupnika, da bo se z vodilnimi krogi Sobote pogajal.

Vesela je prišla domo deputacija in čaka na izpolnitev ministrve obljube, čaka že več mesecev, pa zaman.

Na slovenski meji pa že stoji krasna šola panslavske agitacije, v Veržeju, 10 kilometrov daleč od Sobote, v edni komaj par sto prebivalstva broječi va-

Enver-beg pred sultanom.

Enver-beg se je nato, ko je dobil odpoved ministrstva v roke, odpeljal v avtomobilu v sultanovo palačo ter prisilil sultana, da je sprejel odstop ministrstva ter sprejel Mahmud-Sefket-pašo za velikega vezirja. Sultan se je branil, Enver-beg pa ga je opozoril, da stoji množica nezadovoljnega ljudstva na ulici in da je nevarno, se upirati volji naroda. Sultan ni verjel tem besedam in je poslal svojega glavnega tajnika, da si položi ogleča in mu poroča, če govori Enver-beg resnico. Ko se je tajnik vrnil in poročal, da govori Enver-beg resnico, je imenoval sultan Mahmud-Sefket-pašo za velikega vezirja. Mahmud-Sefket-paša je nato takoj sestavil novo ministrstvo, katerega člani so sami mladoturki.

Enver-beg je nato med burnimi klici množice naznanil, da je prejšnje ministrstvo odslovljeno in da je imenovan general Mahmud-Sefket-paša za velikega vezirja. Enver-beg je postal komandant sultanove straže, kar sultanu gotovo ne povzroča veliko veselja.

Da se je Enver-begu tako izbornoposrečila vstaja, se ima mnogo zahvaliti turški bogoslovni in pravni mladini (soffi), ki je hujskala in razburjala mladino, da je ves čas vznemirljivih dogodkov klicala po ulicah: V imenu božjem, v imenu božjem.

Mladoturška stranka je izdala oklic na ljudstvo, v katerem obtožuje vladno Kiamil-pašo, da je hotela izdati Turčijo, ter ji očita, da se je vključil znanemu junastvu vojaštva odločila za sramoten mir z balkanskimi državami. Kiamil-paša je glavni krivec nesreče domovine. Narod naj se dvigne in naj ne pripusti pod nobenim pogojem, da se odpove Turčija svojim svetim pravicam v Evropi. Oklic konča z besedami: „Zrtvujte vse, da ohranite turške dežele v Evropi!“

Besede so lepe, ker iz njih zveni ljubezen do domovine, verjetno je tudi, da Enver-beg res ravna samo iz domovinske ljubezni, malo verjetno pa je to pri drugih uplivnih pristaših mladoturške stranke.

Enver-beg.

Enver-beg se imenuje oni mož, ki se je postavil na čelo mladoturškemu uporu in prisilil staroturško ministrstvo, da je takoj odstopilo. Sedaj velja za narodnega junaka v Carigradu in celi Turčiji. Tudi leta 1908, ko so odstavili mladoturki prejšnjega sultana Abdul-Hamida, je igral Enver-beg veliko vlogo v mladoturški politiki. On je namreč na čelu več sto Albancev skupno z Niazi-begom prikorakal v Bitolj, kjer je slovesno proglasil odstavljenje Abdul Hamida. Ko se potem dobili mladoturki vladno oblast v roke, je sel Enver-beg v Berlin kot vojaški zastopnik (ataše) Turčije; tam je ostal do izbruha vojske v Tripolitaniji. Takoj, ko se je raznesel glas o vojski, je odpotoval Enver-beg čez Egipt v Cirenajko, kjer je organiziral vojaški odpor domačinov proti Italijanom in se je kot upravnik zapuščene dežele zelo trudil, da bi ostala ta pokrajina v lasti Turčije. Njegov ugled je med arabskim in turškim prebivalstvom vedno rasel in s ponosom se je začelo med Turki imenovati njegovo ime. Enver-beg se je zelo protivil sklenjenemu miru med Italijo in Turčijo in izjavil, da hoče izgubljene pokrajine pridobiti Turčiji zopet nazaj. Ko je vojna na Balkanu izbruhnila z vsjo silo, so ga odpoklicali nazaj v domovino. Prišedši v Carigrad, je moral gledati, kako so poražene in zmedene turške čete izpred Lile-Burgasa in Corluja v obupnem begu drle v mesto. Enver-beg se je silno trudil, da bi zopet napravil med četami red. Navduševal je posamezne oddelke, vspodbujal častnike in je na ta način mnogo pripomogel, da niso Turki popolnoma izgubili glave. Sedaj se oči vseh narodnjakov v poraženi Turčiji obračajo v njega kot edinega rešitelja. Zanimivo je, da je ta mož, kakor so poročali slovanski listi, slovanskega pokolenja, ker izhaja iz poljske rodovine, ki se je svoj čas izselila na Turško.

Enver-beg je po poročilu poljskih listov sin nekoga poljskega boritelja za svobodo iz leta 1863, ki se je odlikoval pri vstaji proti Rusiji, pa je moral

si edna imponantna slovenska katoliška osemrazredna gimnazija. S svojo dopadljivo zunanostjo, z velikanskov nadstropov stavbov, s takov modernov opravov, da bi lahko katerjkoli vzoršoli bila na ponos. Panslavska agitacija pa teče, naj nobeden katoliški Mažar (11) slovenskoga jezika ne vpiše drugod svojega otroka v srednjo šolo. Pa čí ta agitacija ne bi bila zadosta, bo že pomagala tista tiha, pobožnost oznanjajoča Kapelica, katero so postavili poleg gimnazije.

Tako imenovani dopisun madžarskega lista, k temu le nekaj opomb.

1. Dopisnik, ki tako dobro pozna nevarnost ob meji, bi moral vedeti, da Veržej ni „jelenček telen kis laju“ (neznatna majhna vas), ampak „mezövaros“ — starodavni deželno-knežji trg, ki si je zaslužil svoje pravice z junaškimi čini za domovino in postavnega vladarja proti Turkom in madžarskim tolovajem.

2. Predržnost madžarska postaja nesramna, meji na znorelost. Ali se mi Stajerci vtikamo v vaše zadeve, če vi kaj zidate? Nazadnje bodo Madžari zahtevali, da naši duhovniki ne bodo smeli slovenski pridigovati in spovedovati, kar ogrski Slovenci hodijo čez Muro k nam opravljati svoje pobožnosti!

3. Obžalovati pa moramo, da ni vse res, kar se v dopisu trdi: da imamo v Veržaju slovensko katoliško osemrazredno gimnazijo. Namen veržajskega zavoda je namreč gospodarska šola, kjer se ne bo učil „panslavizem“, ampak razumno gospodarstvo, v slovenskem jeziku seveda. Žalibog, da za to še danes niso dani pogoji, in je zato salezijanska družba,

pobegniti na Turško. Enver-beg se je rodil na Turškem, kjer je tudi odgojen, toda on še vedno hrani spomin na svoje pokolenje. Če piše svojim rojakom na Rusko, dostavi k svojemu imenu Enver-beg še svoje poljsko obiteljsko ime Borzecki vitez pl. Polkozic. Enver-beg je ostal tudi zvest katoliški veri svojih očetov.

Velesile v zadregi.

V največji zadregi so sedaj velesile, ki so tako lepo imele vse napeljeno za mir, a jim je naenkrat naredila mladoturška vstaja črto čez njih račune. Mladoturki zatrjujejo, da bodo na znane posredovalne predloge velesil v par dneh odgovorili. Vsi tedaj morajo velesile čakati na odgovor. Z napetostjo se pričakuje ta odgovor, kajti od njega je odvisno, kako se bo razvil politični položaj. Toda ako niso mladoturki čisto navadni sleparji, morajo odgovoriti, da Odrina ne odstopi in Egejskih otokov ne da do oblasti na razpolago, in posledica tega bo, da se vojna na Balkanu zopet prične. V kratkem bodo zopet začeli govoriti topovi pri Cataldži.

Balkanske armade so pripravljene, da njih čete kmalu udarijo na Carigrad. Pričakovati je, da tudi Rusija ne bo več gledala mirno razvoja dogodkov, ampak sama posegla vmes. Iz ruskih izjav je sklepati, da tudi Rusija zgrabi za orožje, ne samo balkanskim narodom v pomoč, ampak tudi v svojo lastno korist.

Rusija se pripravlja.

Znano je, da je bolgarsko pomorsko mesto Varana zaprto za vsak trgovski promet. To pa baje ne toliko iz strahu, da bi se tujim trgovskim ladjam zgodila kaka nesreča, ampak da Rusi lahko mirno in varno izkrevajo vojaštvo in živila, ki jih pošiljajo Bolgarom na pomoč. Ruska javnost pa gre v svoji zahtevi še dalje, kako se naj postopa proti Turkom. Ne samo balkanskim Slovanom je treba prinesiti pomoči, ampak Rusija naj zasede tudi one turške vilajete v Mali Aziji, v katerih prebivajo armenski kristjani in rusko brodogojstvo si naj izsili vhod skozi Bosporo do Carigrada. Stara želja Rusov je, da bi imeli pristop pot skozi Dardanele, in sedaj se jim zdi, da je prišel trenotek, v katerem hočejo uresničiti svoje sanje.

Ako se obnovi vojska na Balkanu, je verjetno, da se tudi Rumunska da zapeljati k nepredvidnim korakom proti Bolgariji, kar bi izzvalo nevaren vrtnec v sredini Evrope. V Rumuniji je slišati vedno več glasov, ki zahtevajo, da se v sedanjem trenutku pače Bolgarom za vrat. S tem bi si Rumunija stekla žalostno vlogo, da bi v resnici pomagala Turkom proti svojim krščanskim brajam.

Edinost se krha.

Velevlasti so dosedaj postopale kolikor toliko skupno in enotno. Sedaj pa prihajajo poročila, da se je začela edinost med velikimi državami krhati. Ne manjka glasov, ki zatrjujejo, da je Nemčija vedela za vstajo v Carigradu. Verjetna je ta vest tem bolj, ker se izve, da so Nemci (nemška banka v Berlinu) ravnokar posodili Turkom denar, s katerim je omogočeno, da se vojska nadaljuje. Sicer se v pogodbi glasi, da je ta denar le predujem za zgradbo mestne železnice v Carigradu, ali tega noben človek na svetu ne verjame, ker mladoturki gotovo niso naredili vstaje, da se ovekovečijo s carigradsko mestno železnico. Tudi Rumunijo podpihuje Nemčija, da dela sedaj toliko težav Bolgarom. V očigled takega samolastnega nastopanja Nemčije je tudi Rusija stopila v ospredje ter izjavlja, da bo na vsak način ščitila balkanske slovanske države. Ruske ladje že krožijo po Črnem morju.

Prihajajo poročila, da so ladje različnih velesil že tudi dobile povelja, naj se napotijo proti Carigradu. Francoska vlada je odredila, da odploveta še dve križarki v Egejsko morje, kjer se nahaja že 5 francoskih ladij. Laški admiral Viale je dobil povelje, da

da poslojpe ne stoji prazno, začasnó (samo začasnó!) prestavila sem nižje gimnazijske razrede za svoje znotranje gojence, ki so doma iz raznih avstrijskih dežel, iz Porenšćine, Bavarskega in pruske Poljske.

In iz tega si je Madžar narisal grozno strašilo panslavizma in poslali so celo častitljivo deputacijo v Budimpešto k ministru. Ko bi minister vedel, kako grdo so ga nalagali, bi vzel palico in se zadril nad deputacijo: Erdégata, marš domu!

4. A v Budimpešti bodo to budalost verjeli in gotovo so že storili korake pri naši vladi. Saj so že lansko zimo ljutomerski žandarji na povelje madžarskega „oberstuhlicherterja“ poizvedovali okoli, kaj se to zida in ali bodo v zavodu panslavistični hujskači!

Gospoda Madžari, veste kaj? Dajte slovenskemu ljudstvu ob meji njegov kruh, dajte mu njegove pravice, dajte mu šole na podlagi materinskega jezika, „püspök“ somboteljski naj pošilja sem goreče in jezika zmoežne duhovnike, pa vam slovensko ljudstvo ne bo sililo čez mejo na Stajersko in drlo v Ameriko.

Pred nekaj leti sem se vozil po železnici iz Ljutomerja proti Radgoni. Na ljutomerski postaji sta vstopila dva krepka, mlada ogrska Slovenca. Bila sta na potu v Ameriko. Med potom je eden stisnil pest in mahnil proti ogrski straji, rekoč: „Prokleti madžarski orszag, ki nam ne daš živeti!“ Zazeblo me je na dno srca. Kaksne so pač to razmere, ki ženejo ljudstvo v obup, da zapuščajo svojo grudo in proklinjajo deželo, ki je vendar njegova domovina. Če mislite, da boste z madžarizacijo ljudstvo osrečili in ga odvrgli od nas, se zelo motite, ampak vaše staro sredstvo je laž in nasilstvo.

odpluje z vsemi večjimi vojnimi ladjami proti iztoku. Dve angleški ladji sta dobili povelje, da takoj odploveta v turško vodovje. Kadar se zbirajo ladje tujih velesil v turških vodah, ne pomeni to nobenih posebnih mirnih časov.

Kaj hoče Rumunija.

Rumunija se grdo vede proti Bolgarom. Ko morajo Bolgari misliti in se pripravljati na to, da se zopet zgrabijo s Turkom, prihaja jim Rumunija za hrbet, zahteva od njih lep kos bolgarske zemlje ter preti z vojsko, ako jim Bolgari tega ne dovolijo. Govori se celo te dni, da so že Bolgari Rumunom stavili ultimatum (zadnjo besedo). Ako Bolgari v najkrajšem času povoljno ne odgovorijo, začne se vojska, Bolgarom se sicer ne bi trebalo bati Rumunov, toda pri Cataldži Turki, za hrbtom Rumuni, to je tudi za Bolgare malo preveč. Rumunija zahteva od Bolgarije kraje, ki leže nad črto od mesta Balčik na Črnem morju do mesta Silistria ob Donavi. Pravijo, da potrebujejo ta kos za varnost svojega pođonavskega in črnomskega brodogoja. Na Rumunskem vlada nemška rodovina Hohencolarjev in zato ni čudo, da ta ne vidi kaj rada slovanskih zmag na Balkanu in da dela težave slovanskim balkanskim državam. Saj sedaj skoro vsi Nemci, pri nas celo nemškutarji, iz samega sovraštva do Slovanov, držijo s Turki.

Boj za Janino.

V Epiru je prejšnji teden bilo veliko deževje. Od 20. januarja naprej je 60 ur neprestano deževalo. Radi tega so bili boji med Turki in Grki okrog Janine omejeni in otežkočeni. Ko je dež prenehal, se je vojska zopet nadaljevala. Grške čete so dne 24. t. m. pod poveljstvom prestolonaslednika Konstantina zopet naskočile utrbe Bizani pred Janino. Boj se vrši na celi črti. Turki se junaske branijo, a so imeli velike izgube. Grški prestolonaslednik je bil s svojim štabom osebno na bojnem polju.

Ali korakamo v Carigrad?

Največja želja, ki navdaja vsakega Bolgara, je ta, da bi bolgarska armada zmagoslavno korakala v osvojeni Carigrad. Ta želja je bodrila in vspodbujala bolgarske vojake, da je njihova hrabrost vsplamtela do višine. Ta želja pa ne spremlja samo vojskovoje se Bolgare v boj, ampak tudi ranjene vojake v večnost. V dokaz navajamo naslednji dogodiljaj, ki je prvotno o njem poročal nek angleški list in ki so ga po njem povzeli tudi bolgarski in slovanski listi. Nekoga dne pride car Ferdinand v jambolsko bolnišnico pogledat, kako se počutijo ranjenci. Tam leži med mnogimi drugimi na postelji novorojen ranjen častnik, kateri se nahaja v borbi med življenjem in smrtjo. Častnik se pri tem visokem posetu osvesti (zave) in vpraša carja s krepkim glasom: „Vaše veličanstvo! Ali bodo naše armade imele veliko srečo, korakati zmagonosno v Carigrad?“ Car Ferdinand, videč solze v očeh umirajočega vrliga častnika, vzdahne globoko pri tem vprašanju in mu odgovori na tilo: „To sam Bog ve...“

Politični ogled.

— Dne 23. januarja: Danes so se zbrali na Dunaju načelniki državnoborskih klubov k posvetovanju glede dnevnega reda državnoborskega zasedanja, ki se začne dne 28. januarja. Sklenilo se je, da se dne na dnevni red prve seje zakonski predlog o kužnih boleznih. Glede drugih točk pa se ni dosegel sporazum. Vlada bi rada, da se pred vsem sprejme zakonski načrt o novih davkih. Rusini so vznevoljeni, ker se njih zahteva po lastnem vseučilišču ni izpolnila. Radi tega bodo Rusini najbrž začeli v drž. zboru z obstrukcijo. Državni zbor bo zboroval, kakor je izjavil v seji načelnikov ministrski predsednik Stürgkh, do 18. februarja, na kar bo začelo zborovati več deželnih zborov. — Dunajski nadškof kardinal dr. Nagl je nevarno obolel. Danes go so sprevideli. — Spravna pogajanja med Čehi in Nemci so se danes v Pragi zopet pričela. Posebno se trudi za spravno češko veleposestvo. Češki Nemci, bratci naših stajerskih Nemcev, pa radi svoje nestrpnosti onemogočujejo spravna pogajanja. Nemci so povsod enaki: tam, kjer so v večini, kakor na Stajerskem, bi radi vse sami imeli, druge pa tlačili, kjer so pa v manjšini, kakor na Češkem, tudi hočejo imeti prvo besedo. — V Carigradu je mladoturška stranka uprizorila vstajo proti doseđanji vladi, ker se je ta izrekla za mir z balkanskimi državami in je bila pripravljena, odstopiti Odrin. Ministrstvo Kiamil-paša je odstavljeno. Novemu ministrstvu bo predsedoval Mahmud-Sefket-paša. Vstajo vodi mladoturek Enver-beg.

— Dne 24. januarja: Pri večerajšnjih nemirih v Carigradu so mladoturški ustaši ustrelili poveljnika čataldske turške armade, Nazim-pašo, ki je bil najboljši turški general. Radi mladoturške vstaje in nastopa vlade mladoturkov se je cel političen položaj v Evropi izpremenil. Domneva se, da bodo sedaj mirovna pogajanja prekinjena. — V ogrskem drž. zboru se je danes izvolil odsek 40 članov, ki ima nalogo, proučiti predložen predlog o volilni preosnovi. Za predsednika tega odseka je bil izvoljen bivši hrvaški ban grof Khuen Hederwary. Z volilno preosnovi, ki je ena najslabših v Evropi in po kateri bi bile nemadžarskim narodom še bolj prikrajšane njih pravice, niso niti vsi člani večine državnega zbora zadovoljni. Po vrsti odstopajo iz večinske stranke. Stevilo poslan-